

ภาคผนวก

ผนวก ก

คำนิยามที่เกี่ยวกับ “ของเสียอันตราย”

องค์การสหประชาชาติได้ให้คำนิยามของคำว่า “ของเสียอันตราย” ไว้ว่า “ของเสียอันตราย หมายถึง ของเสียทุกประเภททั้งของแข็ง ของเหลว และก๊าซ อาจเป็นสารชนิดเดียว หรือของผสมระหว่างสารหลายชนิด ซึ่งถูกทิ้งจากแหล่งกำเนิดสู่สิ่งแวดล้อม มีศักยภาพที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ พืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม “¹

ในอนุสัญญาว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายข้ามแดน หรือ Basel Convention on the Control of Transboundary Movement of Hazardous Wastes and Their Disposal 1989 ได้กำหนดคำนิยามของเสียอันตรายไว้เช่นกัน โดยกำหนดไว้ว่า “ของเสียอันตราย หมายถึง สารหรือวัตถุใด ๆ ที่ถูกใช้แล้ว ที่ใช้ไม่ได้ ที่ไม่ใช้แล้วหรือถูกทิ้ง หรือต้องการกำจัดซึ่งถูกปล่อยจากชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การพาณิชย์ การบริการ หรือกิจการต่าง ๆ และสารหรือวัตถุนั้นมีศักยภาพที่จะทำให้เกิดอันตรายทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อสิ่งแวดล้อม ต่อสุขภาพ และสวัสดิภาพของมนุษย์ “²

สหรัฐอเมริกา เรียกของเสียอันตรายว่า “Hazardous Wastes” เช่นกัน และได้กำหนดคำจำกัดความหรือนิยามไว้ โดยกำหนดว่า หมายถึง “ของเสียชนิดหนึ่งหรือหลายชนิด รวมกันซึ่งโดยปริมาณ ความเข้มข้น ลักษณะทางกายภาพ เคมี หรือการก่อให้เกิดโรคของสิ่งนั้น อาจ

ก) เป็นสาเหตุหรือมีส่วนสำคัญในการเพิ่มอัตราการตายหรือการเจ็บป่วยร้ายแรงที่อาจไม่สามารถรักษาได้

ข) ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงในปัจจุบัน หรือในอนาคตต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ หรือสิ่งแวดล้อมหากว่ามีการบำบัด เก็บ ขนส่ง กำจัด หรือจัดการอย่างไม่เหมาะสม³

¹(มัลลิกา ปัญญาตะโป, การจัดการของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม , (นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544) น. 165.)

² (สุรีย์ บุญญานพวงศ์ , การจัดการของเสียอันตรายในจังหวัดเชียงใหม่ , (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ , 2542) น. 2- 2 .)

³ (อำนาจ วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545) น. 351 และ Solid Waste Disposal Act 42 U.S.C § 6903(5))

สำหรับประเทศไทย จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กฎหมายไทยยังไม่มีการบัญญัติคำนิยาม ของคำว่า “ของเสียอันตราย” ไว้ แต่ได้มีผู้ให้คำจำกัดความ หรือความหมายไว้ ดังนี้ กรมควบคุมมลพิษได้ให้นิยาม ของคำว่า “ของเสียอันตราย” ไว้ในรายงานสำหรับผู้บริหาร เรื่อง การกำหนดกฎระเบียบการจัดการของเสียอันตรายในประเทศ ว่าหมายถึง “ของเสียที่เกิดจากการผลิต การใช้สารเคมีหรือสารอันตรายอื่นใด อุตสาหกรรม การเกษตร สาธารณสุข หรือกิจกรรมอื่นใดที่ระบุไว้ในร่างกฎหมายฉบับนี้ ของเสียอันตรายจะถูกกำหนดโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการวัตถุอันตราย ซึ่งมีหลักเกณฑ์ของการพิจารณาดังนี้

1) ของเสียอันตรายนี้อาจทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างร้ายแรง หากไม่ได้รับการเก็บรักษา ขนส่ง บำบัด หรือกำจัดที่เหมาะสม

2) คุณสมบัติของของเสียอันตราย สามารถตรวจสอบได้โดยวิธีมาตรฐานที่หน่วยงานราชการกำหนด”⁴

นอกจากนี้ยังให้หมายถึง ของเสียที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ และมีคุณสมบัติทำให้เกิดพิษภัยต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงทั้งที่เป็นสารเคมีหรือวัตถุอื่น ๆ⁵

กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งในการควบคุมเฉพาะปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2531) ให้คำจำกัดความ “ของเสีย

“Hazardous Wastes” means a solid waste , or combination of solid wastes, which because of its quantity, concentration, or physical, chemical, or infectious characteristics may-

(A) cause, or significantly contribute to an increase in mortality or an increase in serious irreversible , illness ; or

(B) pose a substantial present or potential hazard to human health or the environment when improperly treated, stored, transported, or disposed of, or otherwise managed

⁴ (กรมควบคุมมลพิษ.” การกำหนดกฎระเบียบการจัดการของเสียอันตรายในประเทศ ,” รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร, กันยายน 2540 ,น. 4.)

⁵ (กรมควบคุมมลพิษ, มลพิษอื่นและของเสียอันตราย คู่มือกฎหมายสิ่งแวดล้อมสำหรับประชาชน, น. 20.)

อันตราย” ว่า เป็นวัสดุที่ไม่ได้ใช้แล้วที่มีคุณสมบัติเป็นสารไวไฟ กัดกร่อน เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย มีสารพิษปะปน หรือมีตัวทำละลาย เสื่อมคุณภาพ ตามรายชื่อที่ระบุไว้ หรือกากตะกอนที่เกิดจากการผลิต หรือเกิดจากระบบบำบัดน้ำเสีย จากกิจกรรมตามรายชื่อที่ระบุ ได้แก่

- 1) กากตะกอนจากการละลายเกลือและกากตะกอนจากโรงผลิตโซดาไฟด้วยวิธีใช้เซลล์ปรอท
- 2) กากวัตถุมีพิษและกากตะกอนจากโรงงานผลิตและบรรจุยาฆ่าแมลง
- 3) ฟุ่นจากระบบกำจัดตะกั่วในอากาศและกากตะกอนจากโรงงานหลอมตะกั่ว
- 4) ชิ้นส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เสื่อมหรือไม่ได้คุณภาพ
- 5) น้ำยาเคมีจากถังซบโลหะ การที่เหลือจากการซบโลหะ รวมทั้งกากตะกอนจากโรงงานซบโลหะ
- 6) ของเสียจากโรงงานผลิตวัตถุระเบิด
- 7) ปลายข้าวหลอดที่ผลิตไม่ได้คุณภาพที่ปนเปื้อนสารปรอทจาก โรงงานผลิตหลอดฟลูออเรสเซนต์
- 8) ถ่านไฟฉายที่ผลิตไม่ได้คุณภาพ ฟุ่นจากระบบกำจัดอากาศ กากตะกอนจากโรงงานผลิตถ่านไฟฉาย
- 9) กากสีจากห้องพ่นสีของโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับรถยนต์และจักรยานยนต์⁶

⁶ (ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2535))